

HRVATSKI LIST

Godina I.

Pula, srijeda 29. prosinca 1915.

Broj 167.

Brzojavne vijesti.

Rat na Balkanu.

Bugari pred Elbasanom.

Lugano, 27. decembra. Srpski kraljević, koji je prisepio u Italiju, izjavio je alijanskim novinarima, da srpsko konjunktivno nalazi se na okupu u Siji, a srpska pjesadija da umijeće pred Bugarima na Valonu. Pred Elbasanom bori se žavio već 3 dana. Srbi i Bugari za posjed grada.

Elbasan leži u sredini Albanije. Ne staje od morske obale dalje od 60 kilometara.

Pašić na Cetinju.

Lugano, 27. decembra. Srpski prvi ministar pošao je iz Skadra na Cetinju, čestita u ime srpske vlade kralju Nisili, prigodom njegovog imenданa.

Iz Rusije.

Rusi sakupljuju novih četa u Finskoj.

Kopenhagen, 27. „Aftenbladet“: ali ono, što se u istini događa, prolivi sasvima onome, što se samo želi i govori, jer u Finskoj okupljuju se ne prestanovo sile ruskih četa. Putnici progrenjaju na 200.000 ljudi.

Car na fronti.

Carskoj Sejlu, 26. decembra. Car Nikolaj je otišao na frontu.

Veliki knez Nikolaj u Petrogradu.

Petrograd, 26. decembra. „Rječ“: Veliki knez Nikolajević pozvan je na Kankava u Petrograd na izvanredno vijeće. Istomu su prisustvovali i predstavnici Engleske, Francuske i Japana.

Iz Egipta.

Turski dobrovolci protiv Egipta.

Cair grad, 28. (D. u.). Agencija „Hil“ javlja: Muslimanski bojnici, koji su bili sakupljeni u Hezazu, pridružili su se, pod vodstvom Faisala-beja, nasoj četvrtorjaci, da sudjeluju u vojni protiv Egipta.

Dogodjaji na moru.

Plijen njemačkih podmornica.

Paris, 28. (D. u.). Ministarstvo francuske mornarice priopće: Njemačka pod-

mornica potopila je 24. prosinca francuski parobrod „Ville de la ciotat“ (678 ton.) u istočnom dijelu Sredozemnoga mora. Skoro svi putnici i sva momčad spasili su se. Engleski parobrod „Morro“ prevezao ih je u Maltu.

Eksplozija na francuskoj križarici.

Beč, 27. (D. u.). „Neu Zürcher Z.“ primila je iz Bresa ovu vijest: U slatini ugrijena na oklopjenoj križarici „Marsillaise“ dogodila se eksplozija u glijenog plina. Tri su mornara teško ranjena.

Centralne vlasti.

Za carinsku svezu s Njemačkom.

Beč, 27. decembra. Zastupstvo profesora visokih škola u Beču predalo je vlasnicu uime 855 njemačkih profesora i austrijskih visokih škola: Niže i viši učitelji visokih škola uverile se nakon dugog razgledanja i opširnog posavjetovanja, da je gospodarsko spojene Austro-Ugarske sa Njemačkom, koje bi moralo biti čim uže, i zajedničko nastupanje napravilo iznenadu, tako da bi došlo do trajne zajednice interesa, nuždan zahtjev političkog položaja.

Razno.

Ford na povratku u Ameriku.

Kristijanija, 26. Posto je Ford dobio na njemu nesretnost europskom putu, ukrcao se je za Ameriku na parobrodu „Bergensförd“.

Svojom teatralnom ekspedicijom za mir poštovanju barem nesto, da je ipak naročio zauzimanje zemalja. Inače nije si baš stekao glas čovjeka zdrave pažnje. Ači ečija tragedijom će mu se pak moguće, sjajno isplati, jer je učinio svakog, te ova nije a ma niš jedan put pokusala bila, da se preveze preko derure rijeke, koja je ovde do šest stotina metara široka; gradu nijesu mnogo skočili niti puščana taneta, koja bi ondje znala padati sa srpske strane, no to su pogibeljni bili hici iz srpskih topova. Počevši od 14. augusta 1914. pada u se velika točkova taneta na grad, dok su nad gradom plovili francuski aeroplani. Ponavljaju se stradalci okoločica kolodvora, gdje se nalazi tvornica petroteja i elektrarna, a 12. septembra 1914. upala je srpska granata samu kolodvorskiju glavnu zgradu, tako da je veći dio njezin izgorio.

Da se uklone eventualnom bombardovanju, nijesu vlakovi ni dolazili u sam grad, nego se zaustavljali prilično daleko izvan mjesta, a putnici su morali pješice da nastavljaju put. Luka na Dunavu je bila izumrta. Od žitelja je Oršovskih velik dio ostao bez zarade, jer je većina njih namještena bila kod parohijskih drustava. A i samomu životu njihovu priblijila je ozbiljna pogibao, jer su srpski topovi riječko kad na duge vremena šutjeli. Kroz čitavih petnaest mjeseci nije smjela da gori po ulicama i kućama noću nojedna svjetiljka, kroz čitavih petnaest su mjeseci morali stanovnici najugroženijih djelova grada da noće u podrumima. Za vrijeme žetve izasla je bila kraj svega toga još i rijeka Černa, koja ovde utječe u Dunav, iz svoga korita, tako te je mnogom zaprijetila bila ozbiljna pogibao, da se u svom podrumu utopi.

Zato i nije čudo, što su svi živojeli, da na srpskoj strani što prije nastane mir.

I doista, nastao je mir.

Već govorivši očitima 1915., potkočeno je opozid, da će načela sprotnih austro-ugarskih i njemačkih topova stati suparnici protiv jednog i drugog jednoga austro-ugarskog i njemačkog. Uz to, da su tako u mukama preko rijeke, u zemlji, u mukama načela, ali ono, što će kralj vremenom nepriljekati i komiti se u skladu druge će namjene, dok nije komandir zameđnici nepriljeku i topničke vatre.

Namjene, da su dobitne poza teže svih vrsti oružja — 24. oktobra u 9 sati po početku — da sada prije loga započeta je ova sljubljena vježba između austro-ugarskih i njemačkih topova, nepriljeku i topničke vatre.

Nasi vojnici preko Dunava u Šibenik.

Sva se je Oršova bila skupljala, da gleda snježni taj prijazaj. A bio je taj „poljava“ doista smjer. Ovamo silno nabujala riječka, a onemo se prošitivno stranjavači u punakama. No sva to nije smjelo neustrasivih naših pionira. Osobito se je odlikovalo između ostalih parobrova „Szelzo“, koji je došao bio sakriven za otoka Ada. Kalem, te mu srpski topovi nijesu bili mogli da nahude. On je uslijed najžešće neprijateljske vatre prevezao bio znatne množine naših vojnih sila preko Dunava.

I tad najnedjeljom opazile iz Oršove kako je prvi naš ponton stigao do srpske obale, — malena lansna piščara, koja se je za čas rastvorila u niz crnih točaka. — Bili su to naši vojnici, a za njima su slijedili na svim mogućim prevozilima oni ostali i „na juriš“ provajivali dalje. Svi su isčezavali u gustim sumrakama na brdu Sington i na brežuljku, na kojem se na-

Na Željeznim Vratima.

Stanovnici južnougarskoga grada Oršove mnogo su trpjeli za ovoga rata. Isilma, Dunav je štitio grad od pravale srpske vojske, te ova nije a ma niš jedan put pokusala bila, da se preveze preko derure rijeke, koja je ovde do šest stotina metara široka; gradu nijesu mnogo skočili niti puščana taneta, koja bi ondje znala padati sa srpske strane, no to su pogibeljni bili hici iz srpskih topova. Počevši od 14. augusta 1914. pada u se velika točkova taneta na grad, dok su nad gradom plovili francuski aeroplani. Ponavljaju se stradalci okoločica kolodvora, gdje se nalazi tvornica petroteja i elektrarna, a 12. septembra 1914. upala je srpska granata samu kolodvorskiju glavnu zgradu, tako da je veći dio njezin izgorio.

Način naime Glišu za ovaj put da nasađam, a nasamariti ga hoću zato, da se s njim izmirim? Ta ečina već godinu živio sam s njim u miru i ljubavi, a zašto da bude sad pod kraj mojih nauka među nama nepristreljiva. Ja sam odvise ponosan, da mu izravno i prvi pružim ruku pomirjući, a ne će je home ni na meni. I u tu svrhu ću ga elo nasmarami!

— Nasamariti ga u svrhu, da se uzmognes s njim izmiriti! — uskljeknem ja začudjeno.

— Dakako, dakako! Ali ću me! — i on mi stane razvijati svoju osnovu. Sto dalje ju je razvijao, to više sam se čudio njegovoj ostronosnoj prevejanosti.

— I ti ćes mi dakako kao dobar prijatelj, a i oni ostali, u svemu iši na ruku, ruk? — završi on.

Ja mu dakako obećao, ponajpošte, što će naše društvo imati zgode, da se i opet zabavljaju na racun Glišu . . .

Dva danaiza togu izdje u novinama, koje je Gliša svaki put najponije običao citati od prve do posljednje stranice, među oglašavima ova

Ženidbena ponuda.

Djevojka, mlada, čiste prostoši, sa pri-

ljenim imetkom traži u svrhu ženidbe

gostovi. Eto i večere na stolu, dakkakone

ovim putem poznanstvo čestitog gospodina oko 30 godine starog. Vanjsnja posve nudzrednog stvar, glavno čestito i dobro sreća. Najmilji bi mi bio gostoničar ili obrtnik. Cijenjene ponude s poltpunim imenom na upravu lista pod „Srećna budućnost“.

Dosavši mi večeru pade mi odmah u oči, kako je Gliša nekako neobično zamisljen. Kako sam prispio bio nešto ranije na obično u gostoniju, našao sam ga kod stola, a pred njim novine. Jedan me brzi pogled uvjeri, i su mevine okreunete na posljednju stranicu, gdje je upravo bila otključana prilično krunipim slovima „Zenidbena ponuda“. Tko zna po koji je put već bio pročito!

Uzravtivši mi na moj pozdrav, nekako smetno smotra novine i ušeće se proti svomu običaju po sobi, a na mojoje je pitanje tek ukratko odgovarao i jasno sam vidio na njemu, kako bi največio da bude sam. Nema sumnje, njegove je misli zao-kupljala „Zenidbena ponuda“.

I ja izvadim iz djepe novine i pričelim se, kao da ih čitam, jer sam ih već poslije podne pročito bio. Nijesam htio, da Glišu bunitim i uznenimrjem u njegovim mislima.

Malo po malo stadoše dolaziti i ostali

gostovi. Eto i večere na stolu, dakkakone

zećevine, koje od kobne prepiske između Gliša i Marka doista više ne vidjemosmo.

Pošire večere zapalimo smjeće, naručimo vina i stanemo po običaju raspravljati o najnovijim novinskim vijestima. Gliša se je slabio mijesao u naš razgovor, dok smo razgovarali o dnevnim i političkim dogovajima. Kasnije svrnevremeno kahao i nehotice — a mi prevezanci bijasmo dogovoreni — na prilikе činovničkoga živila, a malo po malo predjelimo i na obrtnički stolis. Razvila se je živahnha deblja. Jedni su od nas podavalni prednost činovnicima, a drugi obrtnici i navadiali za svoje navode sve moguće dokaze. Ja sam dakako živahnho pristajao uz obrtnike i spominjao sve prednosti, koje uživa valjan obrtnik.

— I evo van još jedan dokaz, kako danas obrtnika svjet više nazavaju negoli činovnika, koji je upćen lith na svoju jadnu plaćnicu! — povrnik je iza gotovo jednosatnog raspravljanja. — Jesete li čitali u današnjim novinama „Zenidbenu ponudu“? Eto, mlada djevojka sa priličnim imetkom traži u svrhu ženidbe obrtnika ili gostoničara, a ne traži činovnika! Gledajte samo, a takovih ponuda možete da nadjete danonice po časopisima. Tko dakle ima prednost, činovnik ili obrtnik, a?

(Slijedi konac).

azi srpska tvrđava, „Jelasiv fort“ zvana i koja gospoduje Dunavom sve daleko do preko Željeznih Vrata. Za vojnincima, vozila su na dva i dva, daskama među sobom spojena pontona, odjeli strojnevoj posušak; na daskama stajali konji. I sve je opet isčeznulo — summa, Uzrano i napeto slušali su žitelji Oršove pucanje iz neprijateljske zemlje, i malo po malo počeli su pontoni dovazati i prve ranjene, među kojima je bilo kad i kamo više Srba negoli naših...

Oršova je bila slobodna. Gotovo iza podrugogodišnje stanke gorjele su opet ono veće električne žarulje po ulicama, u gostoničama sa svirali cigani, gradjani su prenijeli svoje krevete iz podruma u stanove i odstranili daske sa prozora, vlačkovi su počeli sve do kolodvora dolaziti, a i luci je tako rekući preko noći nastao novi život.

Slijedile su daljne vijesti o pobojdama naših, a osobito je veselje pobudila bila vijest o združenju naše i bugarske vojske kod Kladove.

U brzo se je razvio u Oršovi bujan život, kakvoga još dosad nije bilo. Tek onaj, iko je taj život na svoje oči gledao, moći će pravo da shvati, što znači otvoreno prometne svezke između naše morarije te Bugarske i Turke. Luka je u Oršovi postala spojem između istoka i zapada, tu je ulikrava i iskrava najmanjovrsnja roba sa brodova u vlačkove i obratno. Sa istoka dolazi ovamo prije svega oružja i druge srovinе, te otprema prema zapadu, a sa sjevera ovamo dolazi željeznicom ili ladjom na čune sveznjava sa staknom, ruberonom, kamenom, soli, papirom, gotovom mješavini i oružjem te vozi dojavi na Balkan.

No ne vrši se taj međusobni promet samo među saveznicima, ne nego kod njegova sudjeljajućih i neutralnih država, pojapnje Grečka i Rumunjsku; sto više, države i neprijateljske države imaju koristi od uspostavljenog prometa u oršovskoj luci. In Rusija, Francuska i Engleske dolaze posiljke s dorovima za vojne, koji su kod Dardanele i na Kaukazu, kao zaborobljenici pali bili u turške ruke.

Upravo nemoguće je podati živu sliku poslovanju carinara, željeznicu, brodova, poste i cenzure. Dan i noć rade bezbrojni uzaor (zadržani), stupotu verige žuraka, zrakidžići lokomotive i sirenne u brodovima, a čitava vojska vojnika, crni vrućinskih cigana i ruskih ratnih zaborobljenika radi bez prestanka po luci, koicdoru i skidanjima.

I tako je sio Oršova postala svjetskom lukom, ne samo radi prometa s robom, nego i radi osobnog prometa. Dola i prolaze putnici iz svih balkanskih država, časnu kopnenu vojsku i mornaricu iz Austro-ugarske, Njemačke, Bugarske i Turke, zaborobljeni srpski časnici i vojnici, naši oslobođeni zaborobljenici, diplomatni, glasuci, trgovci i tko zna sve ne!

Doista, tko bi mogao bio još prije kratkog vremena i pomisli na to, kako će veznu ulogu preuzeći Oršova na „Željeznicim vratima“?

Podupirajte Družbu!

Domaće vijesti.

Milodari za „Družbu“.

Naša je uprava primila te će proslijediti svrsi sljedeće prinos:

Umjesto čestitana prigodom Božića

Nove godine položiš:

Grašić, Josip, župnik u Bermu . K 20-

Mardešić Niko u Puli 20-

Po iskazu u broju 164 160—

Ukupno K 200—

Prive iskazano K 2450-64

Izvršeno K 2438-1

Za uručiti K 2125-1

Razne vijesti.

Kad ljudi ne čitaju novina. Na jedan dan zatvora svaki bise osudjeni otišao dana dva četvrtka iz Osmarskih zato, sto su prodali bili nekoliko funti vune, premda je bio izazao od oblasti nalog, da se vuna ne smije prodavati, nego ju vlasnik imade prijaviti oblastima. Optužnici se izgovaraju, da nijesu znali za odredbu oblasti, jer da ne čitaju novina. No sud nije uvažio njihovih isprika, obrazloživši svoju osudu ovim rječima: „Tko u ovu vrijeme ne čita novine, postupa lakoumno, i ne može da se pozivije na to, da nije znao za ratne propise, koji se ponajprije javljuju putem novina.“

Na znanje našim čitateljima uz molbu, da ovaj zaključak suda proprije i onima, koji ne će biće kojega razloga da drče ili čitaju novine.

Porast rastava braka u Francuskoj. Za porast je sadascnjeg rata silno porastao u Francuskoj broj rastava braka, kako potvrđuju list „Cri de Paris“. Vojnici koji se našali na fronti, primaju bez sumnje veoma „ugrodne“ vijesti o svojim ženama i načinu njihova života. Već broj vojnika uporabljava svoje „članski četverodnevni dopust ponajviše za to da pobri u Paris i ovide pred rukama rastava braka u zapisniku, a samim tak nastavlja kod suda i dozvaja se.“ U mirno je doba iznajmo rastava braka u Francuskoj popreko na neđeju, od kojih je 30 na 30 muzica i po 40 žena, koji su na frontu zatriveni bili. Sad je porast u broju na 90 miloba, između kojih 41 mil. treći rastava. No se „otkoti“ rastava, predložio je onamodne u komori zadužnik Biulet, da maži uspće i ne treba da dolazi sa fronte pred sud nego mu je pismenim putem predati molbu.

Bolest ruskog carevića. Mlađi ruski carević boluje već više godina od upale i rastvaranja štitne žlezde u grlu, a kako je upoređe tjelesno slab, tako ga muči ova bolest, da se već opažaju trapovi duševne bolesti. Lječenici su kušali operativnim nadinom pristraniti bolništu žlezdu, no nije im uspjelo. Sada se je pogoršalo stanje malog carevića, jer je nastupilo otrvajanje vravnih žlezda, pa su lječnici odlučili poduzeti novu operaciju, za koju i sami priznaju, da će se raditi o životu i smrti.

Zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 28. decembra (D. u.) Službeno javlja:

Rusko bojište.

Na besarskoj granici i na Dnjestr sjeveroistočno Zaleščikiju suzbili smo joškravo opetovane navale jakih russkih sili. Osobito se napinjao neprijatelj prete odseka između Pruta i sunskog predjela sjeverno Teropouca. Nakon topičke pripreme, koja je trajala čitavo predpolne i koja se je na nekojim mjestima razvila do sveopće paljbe teških topova, uslijedi u prvim satovima popolneva 5 pješačkih navala, koje smo suzbili. Naša je topička paljba skršila i pavuču velikih masa, koje su odmah izložila nastupu u 15 ili 16 gustih redova uz najteže gubitke. Ista je sudbina stigla i neprijateljske navale sjeverno Dnjestra. Naši su gubici maleni. Noću vladao je mir.

Talijansko bojište.

Na južnoj i jugoistočnoj fronti Tirola traju topički bojevi.

Srpsko bojište.

Cromoreci su se povukli, gojeni od naših četa, iz Godijeva u Bijecu. Tik Krovrena iskopalje su naše čete tri crnogorske topne najnovijeg sustava.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Hōfer, podmarsal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 28. decembra (D. u.) Službeno se javlja:

Zapadno bojište.

Na fronti razvijaju se časovito živahnji bojevi topotvom, ručnim granatama i lagunama. Na Hirzsteingu uslijedi jučorskičetverodnevni dopust ponajviše za to da pobri u Paris i ovide pred rukama rastava braka u zapisniku, a samim tak nastavlja kod suda i dozvaja se.

U istočno bojište.

Na Berezenu, sjeverozapadno Čarličinsku i kod Vircenjana odbili suči ruskog izvještajne odjeljenja.

Balkansko bojište.

Položaj je neprimenjen.

Vrhovna vojna uprava.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 28. decembra (D. u.) Glavni stan javlja:

Fronata na Iraku.

Suzbili smo neprijateljsko odjeljenje, koje je dolazio u pomoć kralju el-Amari.

Sa fronte u Dardaneli ma:

Kod Seddibrahma nase je topništvo ustalo, kada ono neprijateljsko i raspušta je dio neprijateljskih jaraka.

Propalo je kod Bajčekimili i kod Arburina petero neprijateljskih prevoznih brodova.

oko Soluna viada mir. Ententa sprema se na novu bitku.

Budimpešta, 27. „Az Es!“ piše U upućenim kragovima govore, da se četvorni sporazum sprema na odlučnu bitku protiv njemačko-austro-ugarskih četa na visinama kod Klikusa.

Pričvremeno vladu mi u cijelu grku. Međutim Englezi rade žurno utvrđuju svoje položaje na Klikusu, Lanu i Hartlauu, gdje su okupili znatne sile. U Klikusu je glavna postaja engleskih zrakoplova.

Skulđiševce ministarstvo ostaje.

Atena, 27. decembra. Vodja većine izvestio je kralja Konstantina o povoljnoj ispadu grčkih izboru i običao mu da će se svojom strankom podupirati Skulđišida, budući sadašnji položaj ne do pušta, da se ministarstvo promeni.

Otvoreno sobranje.

Sofija, 28. decembra. „Ag. Telegraf, Bulgarie“. Kralj Ferdinand otvara svoje sobranje uz najveće svećanosti. Otvorenju prisustvovati su knezevi Boris i Ciljan. Mnogošto svijetu napunilo je sve gale rije i hodnike. Kralj je proglašio prijetnički govor. Zastupnici i općinstvo su pjevali kralju najvećim odusevlenjem.

Položaj na ratištu.

Pola, 28. decembra 1915.

Istdobno su ruskog odjeljenja navalili na sjevera i na istoku, kod Zaleščikija i među Prutom i Toporouca (12 kilometara) i sjeveroistočno od Černovica. Time su se ujedavali opkoliti naše položaje i vojske, koja se nalazi između Dujestra i Prutom. U našem se položaju, provali do Černovica, kroz koji grad vodi jedina željeznička pruga koja spaja Bakovinu sa ostalim monarhijom. Sve druge željeznicu u Bakovini izlaze iz Černovica, te nemaju svezu sa dravom.

U Crnoj Gori nastavljaju se operacije preko prošćenja, a u zapadnoj i istočnoj fronti uslijedili su novi sukobi. Četvorni bitajot polja su neprijateljski pogonjenci su se pod priliskom naših pojunki iz pozicija kod Godijeva (12 kilometara istočno Bijelog polja) do Bijelog polja (11 kilometara južno odan).

Na talijanskom ratištu traje topništvo u južnom Tirolu.

Na zapadnoj fronti navalila se portova Francuska, njemačke položaje su na Hirssteini i u Vogezenama. Bježe se još ipak.

Inače ništa novoga.

Traži se da odio polje sletinja ne liko na dan.

„HRVATSKI LIST“ može se kupiti u Vodnjaru kod prodavnice Duhana Debetio več rano jutro.

Koledari za godinu 1916.

dobivaju se u

papirnici Jos. Krmpotić
POLA, Trg Custoza 1